

Ірина Гребененко,
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСТУПУ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану доступ до адміністративного правосуддя в Україні має ряд особливостей. Ці особливості визначають такі фактори:

- Закон України "Про правовий режим воєнного стану", який передбачає ряд обмежень прав і свобод громадян, зокрема і права на доступ до правосуддя;

- міжнародне право, яке передбачає, що в умовах збройного конфлікту держава повинна забезпечити доступ до правосуддя, у тому числі й адміністративного [3].

Ці обмеження обумовлені особливими умовами воєнного стану, в яких держава повинна забезпечувати захист своїх громадян і національних інтересів.

Зменшення строків для звернення до суду є необхідним для того, щоб громадяни мали можливість швидко захистити свої права в умовах, коли воєнні дії можуть призвести до негайного порушення прав і свобод. Збільшення строків розгляду справ є необхідним для того, щоб адміністративні суди могли ефективно виконувати свої функції в умовах, коли кількість справ, що надходять до них, збільшується. Введення додаткових підстав для зупинення провадження у справі є необхідним для того, щоб суд міг оперативно реагувати на ситуацію в країні і забезпечувати захист національних інтересів.

Однак ці обмеження можуть ускладнити доступ до адміністративного правосуддя для громадян. Зокрема, зменшення строків для звернення до суду може призвести до того, що громадяни не зможуть захистити свої права, якщо вони не будуть усвідомлювати, що їхні права порушені. Збільшення строків розгляду справ може призвести до затягування розгляду справ і порушення прав громадян на справедливий суд. Введення додаткових підстав для зупинення провадження у справі може призвести до того, що громадяни не зможуть отримати судовий захист своїх прав у разі, коли це необхідно для забезпечення національних інтересів.

Для того, щоб мінімізувати негативний вплив цих обмежень на доступ до адміністративного правосуддя, необхідно забезпечити належну інформованість громадян про ці обмеження. Також необхідно забезпечити ефективне функціонування адміністративних судів в умовах воєнного стану,

зокрема шляхом надання їм додаткових ресурсів.

Міжнародне право передбачає, що в умовах збройного конфлікту держава повинна забезпечити доступ до правосуддя, у тому числі й адміністративного. Це право закріплено у таких міжнародних документах, як [4]:

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (стаття 6),
Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (стаття 14),
Конвенція про захист прав дітей (стаття 40).

Ці документи гарантують право кожного на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить будь-яке кримінальне обвинувачення, висунуте проти нього, або будь-яке цивільне позовне провадження щодо його прав та обов'язків [2].

Умови збройного конфлікту можуть ускладнювати доступ до правосуддя, однак держава повинна вживати певних заходів для того, щоб забезпечити його ефективне здійснення. Ці заходи можуть включати в себе:

– Забезпечення функціонування судової системи в умовах воєнного стану. Адміністративні суди повинні продовжувати свою роботу в умовах воєнного стану, забезпечуючи доступ до правосуддя громадянам, які вважають, що їхні права порушені діями або бездіяльністю суб'єктів владних повноважень.

– Збільшення доступності судової системи для громадян. Адміністративні суди повинні розробити механізми, які дозволять громадянам отримувати доступ до правосуддя в умовах воєнного тану, незважаючи на можливі обмеження, пов'язані з воєнними діями.

– Забезпечення дотримання прав і свобод громадян під час судового розгляду. Адміністративні суди повинні забезпечити дотримання прав і свобод громадян під час судового розгляду, у тому числі і в умовах воєнного стану.

– Забезпечення доступу до правосуддя в умовах збройного конфлікту є важливим завданням для держави. Це завдання має бути реалізовано шляхом вжиття ефективних заходів, які дозволять громадянам отримувати справедливий захист своїх прав.

В Україні доступ до адміністративного правосуддя в умовах воєнного стану забезпечується такими способами [1]:

1) Функціонування адміністративних судів. Адміністративні суди продовжують свою роботу в умовах воєнного стану, забезпечуючи доступ до правосуддя громадянам, які вважають, що їхні права порушені діями або бездіяльністю суб'єктів владних повноважень. Це є важливим гарантом забезпечення доступу до правосуддя в умовах воєнного стану. Адміністративні суди можуть розглядати справи, пов'язані з різними сферами суспільних відносин, у тому числі з такими, які є особливо важливими для громадян, наприклад, з питань забезпечення прав людини, свободи та

безпеки.

2) Використання електронних засобів зв'язку. Адміністративні суди можуть здійснювати свою діяльність з використанням електронних засобів зв'язку, зокрема, проводити судові засідання в режимі відеоконференції. Це дозволяє громадянам брати участь у судовому процесі, не виходячи з дому або з іншого безпечного місця. Це особливо важливо в умовах воєнного стану, коли громадяни можуть бути обмежені у можливості пересування.

3) Впровадження дистанційного доступу до судових рішень. Адміністративні суди забезпечують дистанційний доступ до судових рішень через Єдиний державний реєстр судових рішень [1]. Це дозволяє громадянам ознайомитися з судовими рішеннями, не відвідуючи суд. Це також важливо в умовах воєнного стану, коли громадяни можуть мати обмежений доступ до суду.

Загалом стан доступу до адміністративного правосуддя в Україні в умовах воєнного стану є задовільним. Адміністративні суди продовжують свою роботу, забезпечуючи доступ до правосуддя громадянам, які вважають, що їхні права порушені діями або бездіяльністю суб'єктів владних повноважень. Використання електронних засобів зв'язку та дистанційного доступу до судових рішень дозволяє громадянам отримувати доступ до правосуддя в умовах воєнного стану, незважаючи на можливі обмеження, пов'язані з воєнними діями.

Для вирішення цих проблем необхідно забезпечити додаткове фінансування адміністративних судів і посилити їхній кадровий потенціал. Також необхідно вдосконалити законодавство, яке регулює доступ до адміністративного правосуддя в умовах воєнного стану.

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950. Офіційний вісник України. 2006. № 32. Ст. 2371.

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. Офіційний вісник України. 2008. № 35. Ст. 1239.

4. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989. Офіційний вісник України. 2008. № 48. Ст. 257.